

College Students' Perceptions about Teaching Practices, Classroom Behaviors and Attitudes of the Faculty Members

Mualla Bilgin AKSU
Akdeniz University, Faculty of Education

Asım ÇİVİTÇİ
Pamukkale University, Faculty of Education

Baki DUY
İnönü University, Faculty of Education

Abstract

The purpose of this study is to investigate college students' perceptions about teaching practices, classroom behaviors and attitudes of the faculty member and measurement and evaluation practices in the faculty. The sample of the study is composed of 642 students (F=343, M=299) attending to one of the eleven undergraduate programs in the School of Education at Inonu University, Malatya, Turkey. In order to gather data about students' perceptions, a questionnaire was developed by the authors. To analyze the data, frequency, percentile, and Chi Square values were computed. Findings of the research indicate that, students' perceptions about faculty members' behaviors, their teaching practices, and measurement and evaluation practices in the faculty are negative in general. Therefore students' views seem to vary according to grade-level, program, and type of teaching program (daytime or evening). Findings of the study were discussed in the light of the related literature and some suggestions were offered.

Keywords: higher education, student perceptions, evaluating teaching, evaluating teacher

SUMMARY

Higher education is the last step before entering into a profession in one's life. Despite the fact that graduate level education has been broadening, it is firmly believed that higher education at undergraduate level must stand on strong foundations. That is why it would be quite fruitful to evaluate the performance of instructors in higher education and investigate how university students evaluate the education they get. Performance evaluation of the

instructors would be also a necessity for the higher education institutions which have been going through or are about to start the accreditation process.

It is stated in the literature that instructors' performances are generally evaluated according to the observations of the students, administrators, and other instructors in the same faculty or other faculties. Some variables about students seem to be influential in this evaluation, including the personality characteristics, age, gender, expectations, psychological needs, learning styles, and level of attendance of the students as well as other variables related to the nature of the courses and characteristics of the instructors. Although the announcement or publication of the performance evaluations of instructors are not well accepted by instructors themselves, and the efficacy and reliability of this method have not been fully negotiated by scholars and researchers, student evaluations are still one of the widely employed instruments to evaluate the performance of instructors in higher education. Besides teaching practices of an instructor, how his/her attitudes and acts toward students are perceived by the students is also an important factor that should be taken into consideration in the evaluation process. Because, as it was reported in some studies, classroom behaviors of an instructor have a key role in terms of formation of resistant behaviors toward learning-teaching processes and attitudes of teacher candidates about teaching profession. Consequently, knowledge regarding how teaching practices and classroom behaviors of instructors are perceived by the students in universities would produce invaluable data in evaluating the quality of education and producing new projections for teaching practices.

Purpose of the Study

The purpose of the study was to define university students' views in regard to classroom practices and instructors' behaviors in the classroom. Thus, the authors investigated the views of the students about instructors' teaching practices, classroom behaviors, measurement, and evaluation practices in a faculty as well as their preferences about instructors' classroom behaviors. It was also examined how views of the students varied according to department, grade, and teaching type variables.

Method

The sample of the study comprised 642 college students (F= 342, M= 299) attending to one of 11 different programs in the faculty of education at İnönü University. 142 of them were freshmen, 171 of them were sophomore, 194 of them were junior, and 135 of them were senior. A questionnaire which was developed by the authors was employed to gather data. Quantitative data were analyzed using frequency, percentile and chi-square methods through the SPSS 12.0 software program. Quantitative data were interpreted in the form of

classification. The data obtained from propositions were given in table under titles including class practices, instructors' behaviors in class, and measurement and evaluation, coupled with the chi-square analyses obtained from demographic variables with observed significant effect.

Findings & Results

Findings about the views of the students regarding teaching practices of the instructors showed that the instructors in the faculty tend to possess some expected instructor roles in general such as being knowledgeable in his/her field, well- prepared, caring his/her lecture, punctual, using breaks efficiently, not using cellular phone in the classroom, having students practice in applied courses, walking around classroom while giving her/his course etc. However, it was also found that the instructors were found unsuccessful at employing some practices in courses to increase the efficacy of learning-teaching process like using some attractive activities or motivating students about a course etc.

While the students who attend to day classes reported more negative views in respect to the classroom practices in general at the faculty than the students who attend to night classes, the students who attend to the programs which recruit students based on a special aptitude test held more positive views in regard to the classroom practices and the instructors' behaviors in classroom. Furthermore, senior students hold more positive views about the classroom practices and the instructors' behaviors in the classroom, whilst junior students tend to have more negative views about them.

Results of the study in regard to the views of the subjects about the instructors' behaviors in the classroom show that the instructors are not warm, genuine and empathetic enough in their interactions with the students, and their democratic attitudes are not strong enough. Specifically junior students tend to view some of the instructors' behaviors and their interactions with students negatively. Senior students, however, reported that they can have warm and genuine interactions with the instructors in and out of the classroom. The students attending to the programs which recruit students based on a special aptitude test held generally positive views about the instructors' behaviors in the classroom.

The subjects also reported that measurement and evaluation in the faculty is not fair and objective enough. The subjects studying social sciences, freshmen and sophomore and the ones attending to, day classes tend to perceive the instructors more objective in their evaluations than the rest of the sample.

In the section of “If I were an instructor ...” in the questionnaire, subjects agreed strongly with the items reflecting timing of the courses such as “I would give one break and run the course in two sessions for 3-hour courses”, “I would divide the courses that take more than three hours into two days and carry it on in two separate days” or “I would not arrange the courses to exceed six hours a day”. The frequency of the students’ ratings regarding the items that display their personal preferences for teaching a course like “I would not accept the belated students to my course”, “I would not put pressure on a student who does not want to talk” or “I would allow a student who asks for permission to get out” were at the medium level.

Conclusions & Discussions

The views of the students about the instructors’ classroom behaviors and practices can be evaluated as reflections of the expectations that they get by means of both theoretical and applied courses about learning and teaching processes at the faculty. It can be concluded from the results that the instructors do not establish warm, genuine, and empathetic relationship with their students, and do not display democratic attitudes and behaviors in the classroom in general in the eyes of the subjects.

The subjects, moreover, do not have a firm belief that measurement and evaluation at the faculty is not fair and objective enough. It is quite engrossing that almost half of the teacher candidates hold the belief that the instructors do not possess democratic attitudes and behaviors.

Yükseköğretim Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarının Ders Uygulamaları ve Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Görüşleri

Mualla Bilgin AKSU
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Asım ÇİVİTÇİ
Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Baki DUY
İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmada, yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanlarının ders uygulamaları, sınıf içi davranışları ve tutumları ve ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma grubunu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 11 lisans programında öğrenim gören 642 öğrenci (K=343, E=299) oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde ve kay kare teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin öğretim elemanlarının davranışları, ders uygulamaları ve ölçme-değerlendirme uygulamalarına ilişkin olarak genellikle olumsuz bir algıya sahip olduklarını göstermektedir. Öğrenci görüşleri sınıf, öğretim türü ve bölümlere göre farklılık göstermiştir. Araştırma sonuçları, alan yazındaki bulgular ışığında tartışılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: yükseköğretim, öğrenci görüşleri, öğretimi değerlendirme, öğretim elemanını değerlendirme

Yükseköğretim, bireyin yaşamında mesleğe başlamadan önceki son eğitim basamağıdır. Günümüzde lisansüstü eğitim giderek yaygınlaşmakta ise de, "olmazsa olmaz" olarak kabul edilen görüş, lisans eğitiminin sağlam bir temele dayanması gerektiğidir. Bu nedenle yükseköğretimde öğretim elemanlarının performanslarının değerlendirilmesi ve öğrencilerin aldıkları eğitimi nasıl gördüklerinin bilinmesinde yarar görülmektedir. Bu aynı zamanda, yükseköğretim kurumlarının içinde buldukları ya da başlatmaya çalıştıkları akreditasyon süreci için de gereklidir. Ancak ülkemizde yükseköğretim

kurumlarındaki öğretim elemanlarının ders uygulamalarının kapsamlı ve sistemli olarak değerlendirildiğini söylemek oldukça güçtür. Ankara'da bulunan dört üniversitedeki 34 fakülteyi kapsayan bir araştırma da (Yeşiltaş ve Öztürk, 2000) göstermiştir ki, ülkemizde kamu üniversitelerinde öğretim elemanlarının ders başarıları yeterince değerlendirilmemektedir. Oysa üniversitelerin ve özellikle öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının, toplumsal açık bir sistem olarak çıktılarının niteliğinden haberdar olmaları beklenir.

Literatürde öğretim elemanlarının performanslarının genellikle öğrencilerin, yönetimin, diğer öğretim elemanlarının ve diğer fakülte ya da bölümlerin öğretim elemanlarının gözlemine dayalı olarak değerlendirildiği (Collins, 2002; Yeşiltaş ve Öztürk, 2000) bildirilmektedir. Öğrencilerin kişilik özellikleri, yaşı, cinsiyeti, beklentileri, psikolojik gereksinimleri, öğrenme tarzları, derslere devamlılığı gibi kişisel özellikleri ile dersin ve öğretim elemanının özellikleri, öğrencilerin öğretimi ve öğretim elemanlarını değerlendirmelerinde rol oynayabilmektedir (Germain ve Scandura, 2005; Schlenker ve McKinnon, 1994; Wachtel, 1998). Öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmelerine ilişkin sonuçların açıklanması ya da yayımlanması öğretim elemanları tarafından sıcak karşılanmamakla (Howell ve Symbaluk, 2001) ve bu yöntemin ne derece geçerli ve güvenilir olduğu tartışılmakla birlikte, öğrenci değerlendirmesi halen en yaygın kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir (Marsh, 1984; Wright, 2006).

Öğretimin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi; (1) öğretimin etkililiğine ilişkin olarak fakülteye geri bildirim vermek, (2) görev süresinin uzatılmasında ya da akademik yükseltmelerde yararlanmak, (3) derslerin ve öğretim elemanlarının seçiminde öğrencilere bilgi vermek ve (4) araştırma ya da öğretim sürecinin belirlenmesinde veri sağlamak amacıyla kullanılabilir (Marsh, 1984). Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan Öğrencilerin Eğitimi Değerlendirmesi başlıklı bir raporda da (YÖK, 2000), öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmelerinin öğretim üyelerinin öğretim yöntemlerini geliştirmelerine yardımcı olabileceği gibi, yöneticilerin öğretim üyeleriyle ilgili alınacak kararlarında da yol gösterici olabileceği vurgulanmaktadır. Ülkemizde yapılan bazı çalışmalar, öğretim elemanları (Collins, 2002; Yalçınkaya, 2002) ve fakülte dekanlarının (Yeşiltaş ve Öztürk, 2000) öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine genellikle sıcak baktıklarını ortaya koymaktadır. Yükseköğretim Kurulu raporunda da (YÖK, 2000) öğrencilerin öğretimin dersi vermedeki yeterliliğini, kişisel özelliklerinden ayırıp tarafsız olarak değerlendirebilecekleri belirtilmektedir. Dolayısıyla, yükseköğretimde öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi, genel kabul gören bir uygulama olarak öğretimin kalitesinin artmasına sağlayabileceği katkı açısından gözardı edilemez bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ne var ki, ülkemizde eğitimin etkililiğini değerlendirmeye dönük çalışmaların sınırlı sayıdaki üniversitede yapıldığı ve bu tür uygulamaların ihmal edildiği bilinen bir olgudur.

Öte yandan, öğretim elemanlarının ders uygulamalarının yanı sıra tutum ve davranışlarının da öğrenciler tarafından nasıl algılandığının bilinmesi önemlidir. Çünkü bazı araştırmalarda ortaya konulduğu gibi, öğretim elemanlarının tutum ve davranışları, istenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasında (Memişoğlu, 2005), öğretme-öğrenme süreçlerine yönelik direnç davranışlarının oluşmasında (Yüksel, 2004) ve öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarında (Saracaloğlu, Bozkurt, Serin ve Serin, 2004) etkili rol oynamaktadır. Ayrıca, Collins'in (2002) yaptığı bir çalışma da, değerlendirmede öğretim elemanlarının kişilik özellikleri ve öğrencilerle olan ilişkisinin, öğretme becerisi ve alan bilgisinden daha çok önemsendiğini göstermektedir. Öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarının öğrencilerin mesleki ve kişisel gelişimleri üzerindeki etkisine karşın, üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarını yeterince demokratik bulmadıkları (Demirtaş, 2004; Erdem ve Sarıtış, 2006) ve öğretim elemanlarını genellikle empatik bir tutum içinde algıladıkları (Murat, Özgün ve Aslantaş, 2005) yönünde birbiriyle uyumlu olmayan bazı araştırmalar da bulunmaktadır. Bu sonuçlar, öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarının öğrenci tarafından algılanmasını etkileyebilen yükseköğretim kurumlarına özgü faktörlerin olabileceğini düşündürmektedir. Bu noktada, öğretim elemanlarının gerek ders uygulamaları gerekse tutum ve davranışlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesinde, üniversiteler, fakülteler ve bölümler arasında farklılıklar olabileceği öngörülebilir.

Özetle, üniversitelerde öğretim uygulamalarının ve onun önemli bir yönünü oluşturan öğretim elemanlarının davranışlarının öğrenciler tarafından nasıl algılandığının bilinmesi, öğretimin kalitesinin değerlendirilmesi ve yeni projeksiyonların oluşturulmasında önemli bir veri niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin, ders uygulamaları ve öğretim elemanlarının sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu çalışmanın, gerek öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin alan yazına ve gerekse İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi özelinde yapılabilecek akreditasyon çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmanın sınırlılıkları gözardı edilmeksizin, elde edilen bulgulardan yalnızca eğitim fakültelerinin değil, aynı zamanda diğer fakültelerin öğretim elemanları ve yöneticilerinin de yararlanabilecekleri düşünülmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, yükseköğretim öğrencilerinin ders uygulamaları ve öğretim elemanlarının sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yükseköğretim öğrencilerinin fakültedeki ders uygulamalarına ilişkin görüşleri nedir?
2. Yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanının sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşleri nedir?

3. Yükseköğretim öğrencilerinin fakülte'deki ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri nedir?
4. Yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanının sınıf içi bazı davranışlarına ilişkin tercihleri nedir?
5. Yükseköğretim öğrencilerinin fakülte'deki ders uygulamalarına, öğretim elemanının sınıf içi davranışlarına, fakülte'deki ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri ile öğretim elemanının sınıf içi davranışlarına ilişkin tercihleri bazı demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Evren-Örneklem

Tarama türünde yapılan bu çalışmanın evreni, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören normal ve ikinci öğretim öğrencileridir (N=4957). Bir süre öğrenci alımı kesintiye uğrayan ortaöğretim fen ve matematik alanları öğretmenlikleri dışında, fakülte'de bulunan tüm lisans programları (11 lisans programı) araştırma kapsamına alınmış ve oranlı tabakalı örnekleme yöntemiyle toplam 642 öğrenciye ulaşılmıştır. Buna göre, her bir lisans programındaki toplam öğrenci sayısının eğitim fakültesindeki toplam öğrenci sayısına oranı hesaplanarak, bu oranlara göre her programdan örnekleme girecek öğrenci sayıları belirlenmiştir. İkinci öğretimi olan programlarda örnekleme yer alacak öğrenci sayıları ise, birinci ve ikinci öğretim öğrenci oranına göre hesaplanmıştır.

Araştırma grubunda 343 kız ve 299 erkek; 441 birinci öğretim ve 201 ikinci öğretim öğrencisi yer almıştır. Deneklerin 142'si birinci sınıf, 171'i ikinci sınıf, 194'ü üçüncü sınıf ve 135'i dördüncü sınıf öğrencisidir. Araştırmada sınıf öğretmenliği, psikolojik danışma ve rehberlik, okulöncesi eğitim öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği ve İngilizce öğretmenliği programlarının sınıflandığı sözel alanda bulunan 293 öğrenci (%45,6) en büyük denek grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya fen ve matematik alanlarından 209 öğrenci (%32,6) ve özel yetenek alanı olarak sınıflanan resim, müzik ve beden eğitimi öğretmenliği programlarından da 140 öğrenci (%21,8) katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı, araştırmacılar tarafından bir grup öğrenciye yöneltilen açık uçlu soruların yanıtları kullanılarak oluşturulmuş 38 önerme ve sekiz kimlik değişkenine ilişkin soruların yer aldığı bir ankettir. Anket maddelerinin oluşturulmasında farklı bölümlerden yaklaşık 60-70 öğrenciye öğretim elemanlarının sınıf içi uygulamaları ve öğrenciye yönelik davranışları ile ilgili açık uçlu sorular sorulmuş ve öğrencilerin verdiği yanıtlardan ve ilgili literatürden yararlanılarak taslak anket maddeleri oluşturulmuştur. Daha sonra taslak olarak oluşturulan anket maddeleri eğitim bilimlerinin farklı uzmanlık alanlarından

toplam 8 öğretim üyesinin görüşleri ışığında anket maddelerine son biçimi verilmiştir. Anket maddelerinin “Evet”, “Kısmen” veya “Hayır” seçenekleriyle yanıtlanması istenmiştir. Ankette ayrıca, “Öğretim elemanı ben olsam” giriş ifadesini tamamlayan ve “Evet” ya da “Hayır” seçeneklerinin işaretlenebileceği 10 maddelik bir bölüm yer almıştır. Bu bölüme ek olarak, deneklerden anket maddeleri içinde kapsanmayan görüşlerini de yazmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Nicel veriler SPSS 12.0 istatistik paket programında çözümlenmiştir. Çözümlemede frekans, yüzde ve kay kare teknikleri kullanılmıştır. Nitel veriler ise bir sınıflama içinde sunularak yorumlanmıştır. Önermelerden elde edilen bulgular ders uygulamaları, öğretim elemanının sınıf içi davranışları ve ölçme-değerlendirme başlıkları altında tablolaştırılmış; anlamlı etkisi görülen demografik değişkenlerinden elde edilen kay kare çözümlenmeleri de verilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Öğrencilerin Ders Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın ilk amacı fakülteadaki ders uygulamalarına ilişkin görüşleri saptamaktır. Tablo 1’de, öğrenci görüşlerini yansıtan betimsel veriler bulunmaktadır. Derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verilmediğini belirten öğrencilerin oranı yüzde 40,7 olmuştur. Yalnızca dört öğrenciden biri, konuların yaşamla bağlantı içinde verildiği ve derse aktif katılımın sağlandığı; beş denekten biri ise, derslerin hazırlıklı gelmelerini sağlayacak biçimde düzenlendiği görüşündedir. Beş öğrenciden biri de, öğretim elemanlarını ders verdikleri alanda yeterince donanımlı bulmamaktadır. Derslerde sıkılmayan öğrencilerin oranı yalnızca yüzde 7,2 iken; öğretim elemanlarının tekdüze bir sesle ders anlattığı görüşünde olanlar yüzde 17,8 olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının ders boyunca not tutturduğu görüşü, “Evet” ile “Kısmen” seçenekleri birlikte düşünüldüğünde oldukça yüksek bir oranda (%88,6) benimsenmiştir. On öğrenciden yalnızca üçü, öğretim elemanlarında öğretme istek ve coşkusu algılamaktadır. Buna koşut olarak, on öğrenciden dördü, süresini tam doldurmadan dersi bitiren öğretim elemanlarının bulunduğunu bildirmiştir. Bazı öğretim elemanlarının dönem boyunca sadece birkaç hafta ders yaptıklarını belirten öğrencilerin oranı da (%14,7) azımsanmayacak bir düzeydedir. Öğrencilerin yarısından fazlası, öğretim elemanlarının derste cep telefonu kullanmaktan kaçındıkları; yüzde 12,8’i ise kullandıkları görüşündedir.

Genel olarak öğretim elemanlarının sınıf içi uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerine bakıldığında; öğretim elemanlarının genellikle alanında donanımlı olma, dersine hazırlıklı gelme, dersine önem verme, derse zamanında girme, ders arasını gereğinden fazla uzatmama, derste cep telefonu kullanmama, uygulamalı derslerde uygulama yaptırma, dersi kürsüde oturmadan anlatma

gibi kendilerinden beklenen öğretmen rollerine sahip oldukları; ancak derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verme, derslere hazırlıklı gelmeyi teşvik etme gibi öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini artırabilecek sınıf içi uygulamalara daha az yer verdikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç bir başka araştırmanın bulguları ile uyumludur. Murat, Aslantaş ve Özgan (2006) tarafından yapılan araştırmada, eğitim fakültesi öğrencileri öğretim elemanlarının yarısının alanlarında yetkin olduklarını ve ders süresini amacına uygun olarak etkili bir biçimde kullandıklarını; diğer yandan yeterince derslere öğrencilerin katılımını sağlayamadıklarını ve dersi ilgi çekici hale getiremediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin olarak teorik ve uygulamalı derslerde aldıkları eğitimin, aynı zamanda kendi öğretim elemanlarının ders uygulamalarına da “beklenti” olarak yansıdığı biçiminde değerlendirilebilir.

Tablo 1
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Ders Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Görüşler	n	Evet %	Kısmen %	Hayır %
1. Derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verilmez.	631	40,7	33,9	25,4
2. Öğretim elemanlarımız konuları dağıtıp tüm dersi bize anlattırır.	637	6,0	35,9	58,1
3. Ders konulan yaşamla bağlantı içinde verilir.	637	24,0	50,4	25,6
4. Dersler, hazırlıklı gelmemizi sağlayacak biçimde düzenlenir.	636	20,9	45,1	34,0
5. Öğretim elemanlarımız derslere zamanında girerler.	636	59,4	31,2	9,4
6. Uygulamalı derslerde bile uygulama yapılmaz.	635	8,8	24,4	66,8
7. Derslere aktif katılımımız sağlanır.	639	25,7	54,0	20,3
8. Öğretim elemanlarımız derslerini kürsüden kalkmadan yürütürler.	639	7,0	32,7	60,3
9. Öğretim elemanlarımız tekdüze (monoton) bir sesle ders anlatır.	641	17,8	51,6	30,6
10. Derslerimizde sıkılmayız.	636	7,2	52,2	40,6
11. Öğretim elemanlarımız ders boyunca not tutturur.	641	11,4	51,0	37,6
12. Süresini tam doldurmadan dersi bitiren öğretim elemanlarımız var.	640	40,2	27,7	32,2
13. Öğretim elemanlarımız ders verdikleri alanda yeterince donanımlıdır.	638	30,7	49,7	19,6
14. Öğretim elemanlarımız derslerini önemserler ve gereğini yerine getirirler.	639	46,2	47,9	5,9
15. Öğretim elemanlarımız ders süresini iyi kullanırlar.	640	44,1	45,1	10,8

Tablo 1 (Devamı)

Görüşler	n	Evet %	Kısmen %	Hayır %
16.Öğretim elemanlarımız ders aralarını gereğinden fazla uzatırlar.	639	5,6	20,2	74,2
17.Öğretim elemanlarımız derse yeterince hazırlanmadan gelirler.	638	9,1	27,9	63,0
18.Öğretim elemanlarımızda öğretme istek ve coşkusu vardır.	635	29,6	52,0	18,4
19.Öğretim elemanlarımız derste cep telefonlarını kullanmaktan kaçınırlar.	639	54,5	32,7	12,8
20.Bazı öğretim elemanları dönem boyunca sadece birkaç hafta ders yaparlar.	640	14,7	16,7	68,6

Fakülte'deki öğretim elemanlarının ders uygulamaları konusundaki öğrenci görüşleri için yapılan kay kare hesaplaması sonuçları da Tablo 2'de sunulmuştur. Sınıf düzeyi tüm maddelerde önemli bir değişken olarak bulunmuş iken; bölüm değişkeni beş madde dışındaki tüm maddelerde, öğretim durumu da 10 maddede önemli değişken olmuştur. Sınıf düzeyinin tüm maddelerde önemli bir değişken olarak saptanması dikkat çekici bir bulgudur. Farklı sınıflarda farklı dersler verildiği için öğrenci görüşlerinin de farklılaşması olağan bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Öğretim elemanlarının alanlarında donanımlı oldukları, derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verdikleri, konuları öğrencilere anlattırdıkları, öğrencilerin derse hazırlıklı gelmelerini ve aktif katılımlarını sağladıkları yönünde daha çok 4. sınıf öğrencilerinin görüş bildirmesi dikkat çekici bulunmuştur. Bu sonuç, mesleğe geçiş aşamasındaki 4. sınıf öğrencilerinin bir öğretmen adayı olarak mesleğe daha etkili hazırlanma yönündeki istek ve motivasyonlarına paralel olarak öğretim elemanlarının bu çabaya daha fazla katkı sunma isteklerine bağlanabilir.

Derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verilmemesi, öğretim elemanlarının ders boyunca not tutturması ve monoton bir sesle ders anlatmaları gibi ders uygulamaları, daha çok fen-matematik alanlarındaki öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Bu durum, fen-matematik alanlarında daha çok sayılara, işlemlere ya da deneylere bağlı ders etkinliklerinin yürütülüyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Öğrencilerin derslere aktif katılımının sağlanması, derslere hazırlıklı gelmelerinin sağlanması, öğrencilerin derslerde sıkılmaması gibi maddelerde özel yetenek sınavıyla alan bölümlerin öğrencileri lehine fark çıkmıştır. Resim, müzik gibi bölümlerde öğrencilerin kendi yeteneklerini daha fazla ortaya koyabildikleri pek çok uygulamalı ders olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin derslere daha aktif ve hazırlıklı olarak katılmaları ve derslerden sıkılmamaları beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin derslere hazırlıklı gelmelerinin sağlanması, öğretim elemanlarının derslere zamanında girmeleri, derslerini önemsemeleri gibi maddelerde ikinci öğretim öğrencileri lehine fark çıkarken; öğretim elemanlarının konuları öğrencilere anlattırmaları, uygulamalı derslerde bile uygulama yaptırmamaları, dersi süresinden önce bitirmeleri, ders aralarını gereğinden fazla uzatmaları, derse yeterince hazırlıklı gelmemeleri gibi uygulamalar daha çok birinci öğretim öğrencileri tarafından vurgulanmıştır. Öğretim elemanlarının gündüz saatlerinde sosyal etkileşime girebilecekleri kişilerin akşam saatlerine göre daha fazla olması ve aynı zamanda anabilim dalı başkanlığı, bölüm başkanlığı gibi idari görevi olan öğretim elemanlarının gündüz saatlerindeki iş yoğunluğu, derslere zamanında girmeleri ve ders aralarını gereğinden fazla uzatmalarında bir etmen olarak düşünülebilir. Ayrıca, bu sonuçlar ikinci öğretim ders ücretlerinin daha yüksek olmasının öğretim elemanlarının bazı ders uygulamalarına olumlu yansıdığı biçiminde de değerlendirilebilir.

Tablo 2

Fakülte'deki Öğretim Elemanlarının Ders Uygulamalarına İlişkin Kay Kare Değerleri

Görüşler	Bölüm ¹	Sınıf ²	Öğretim ³	"Evet" Oranı Yüksek		
				Bölüm	Sınıf	Öğretim
1. Derslerde ilgi çekici etkinliklere yer verilmez.	53,462*	23,908*	9,992*	2	1,2,3	2
2. Öğretim elemanlarımız konuları dağıtıp tüm dersi bize anlattırır.	75,615*	31,104*	23,865*	3	4	1
3. Ders konuları yaşama bağlantı içinde verilir.	78,753*	42,362*	9,972*	3	2	1
4. Dersler, hazırlıklı gelmemizi sağlayacak biçimde düzenlenir.	46,442*	13,042*	2,275	3	4	2
5. Öğretim elemanlarımız konuları dağıtıp tüm dersi bize anlattırır.	40,710*	20,129*	17,329*	2	2	2
6. Ders konuları yaşama bağlantı içinde verilir.	17,978*	43,660*	3,968	1	3	1
7. Dersler, hazırlıklı gelmemizi sağlayacak biçimde düzenlenir.	87,420*	27,214*	5,013	3	4	1
8. Öğretim elemanlarımız derslerini kürsüden kalkmadan yürütürler.	27,385*	50,950*	6,773*	1	3	2
9. Öğretim elemanlarımız tekdüze (monoton) bir sesle ders anlatır.	19,029*	20,454*	,840	2	3	
10. Derslerimizde sıkılmayız.	71,359*	42,670*	3,657	3	4	

¹ Sözel Alan (1), Fen-Matematik (2), Özel Yetenek (3)

² Birinci Sınıf (1), İkinci Sınıf (2), Üçüncü Sınıf (3), Dördüncü Sınıf (4)

³ Normal Öğretim (1), İkinci Öğretim (2)

Tablo 2 (Devamı)

Görüşler				"Evet" Oranı Yüksek		
	Bölüm	Sınıf	Öğretim	Bölüm	Sınıf	Öğretim
11. Öğretim elemanlarımız ders boyunca not tutturur.	29,724*	43,501*	13,582*	2	3	2
12. Süresini tam doldurmadan dersi bitiren öğretim elemanlarımız var.	6,991	16,736*	8,513*	3	3	1
13. Öğretim elemanlarımız ders verdikleri alanda yeterince donanımlıdır.	5,594	54,292*	10,134*	3	4	2
14. Öğretim elemanlarımız derslerini önemserler ve gereğini yerine getirirler.	2,597	42,635*	2,448	1	1-4	2
15. Öğretim elemanlarımız ders süresini iyi kullanırlar.	6,050	34,748*	1,576	1	1	
16. Öğretim elemanlarımız ders aralarını gereğinden fazla uzatırlar.	15,402*	31,139*	21,391*	1	3	1
17. Öğretim elemanlarımız derse yeterince hazırlanmadan gelirler.	2,614	50,515*	16,011*	1	3	1
18. Öğretim elemanlarımızda öğretme istek ve coşkusu vardır.	15,685*	46,726*	,864	3	4	
19. Öğretim elemanlarımız derste cep telefonlarını kullanmaktan kaçınırlar.	9,869*	28,959*	3,720	1,2	2	
20. Bazı öğretim elemanları dönem boyunca sadece birkaç hafta ders yaparlar.	17,536*	75,587*	2,659	3	3	

Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın ikinci amacı, öğretim elemanının sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşleri saptamaktır. Tablo 3'te, bu konudaki öğrenci görüşlerini yansıtan betimsel veriler bulunmaktadır. Deneklerin üçte ikisi, verdikleri yanlış yanıtlarda öğretim elemanlarının kendilerini rencide etmediği (Md.5) görüşünde iken; yaklaşık yarısına yakını derslerde yaptıkları konuşmalar ve kişisel görüşleri nedeniyle yargılanmadıklarını (Md.1) düşünmektedir. Öğretim elemanlarının baskıcı, otoriter tavır sergilediklerini belirten öğrenci oranı %13'tür. Yaklaşık dört denekten birine göre de, öğretim elemanları kendilerini önemsediklerini gösterir; sıcak, samimi ve iletişim kurulabilecek nitelikte kişilerdir. Bu bulgular, öğrenci algılarına göre öğretim elemanlarının genellikle öğrencilere hakaret etmediğini, öğrencilerin görüşlerini özgürce ifade etmesine fırsat verdiğini, görüşlerine değer verdiğini ve hoşgörülü olduğunu ortaya koyan bir çalışmanın (Erdem ve Sarıtaş, 2006) bulguları ile tutarlıdır.

Öğrencilerin yarısından fazlası, öğretim elemanlarının öğrencilerde gördükleri bir hatayı yalnız iken söylemediklerini düşünmektedir. Ders yükleri oldukça fazla olan eğitim fakültesi öğretim elemanlarının her bir öğrenciye davranışlarından dolayı geri bildirim verecek kadar yeterli zamanı bulamamaları bir etmen olarak düşünülebilir. Öte yandan, öğrenci davranışlarının sınıfta

değerlendirilmesi, kısa sürede daha fazla öğrenciye “dolaylı mesaj” vermesi açısından bazı öğretim elemanları tarafından tercih ediliyor olabilir. Ancak bu bulgu, öğretim elemanlarının öğrencileri yeterince “birey” olarak algılamadıkları izlenimi vermektedir ki, bu durum öğrenci rolündeki öğretmen adaylarının kendi öğrencilerine bir birey olarak davranmaları açısından bir dezavantaj da oluşturabilir.

Yaklaşık üçte bir oranındaki öğrenci, öğretim elemanlarının öğrencilerden beklentilerinin birbirleriyle uyuşmadığı görüşünü yansıtmıştır. Azımsanmayacak bir oranda denek de öğretim elemanlarının sınıfta bazı öğrencilere ayrıcalıklı davrandığı (%17,8) ve öğretim elemanlarının sözleriyle davranışlarının tutarlı olmadığı (%17,2) görüşündedir. Bu sonuçlar, öğretim elemanlarının davranışlarındaki bireysel tercih ve farklılıklarına bağlanabilir, ancak özellikle “bazı öğrencilere ayrıcalıklı davranıldığı” algısı, kendilerine adil ve tarafsız davranılmadığı yönünde bir izlenim de verdiği için, bu algıya yol açan faktörlerin ortaya konulması bir başka araştırmanın konusu olabilir.

On öğrenciden yalnızca biri, öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilerin yerine koyduğunu ve onları anladığını düşünmektedir. Bu sonuç, eğitim fakültesinin Türkçe, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarını genellikle empatik bir tutum içinde algıladıkları bir çalışmanın (Murat, Özgan ve Arslantaş, 2005) ve öğretim elemanlarının kendilerini genellikle sınıf öğretmenliği öğrencilerinin yerine koyabildiğini ortaya koyan bir başka araştırmanın (Erdem ve Sarıtaş, 2006) bulguları ile uyumlu değildir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sözel, fen-matematik ve özel yetenek alanları olarak sınıflandırılan 11 farklı lisans programındaki öğrencilerden oluştuğu göz önüne alındığında, araştırmalardaki bulguların birbirini desteklememesi, örnekleme alınan bölümlerin farklılığından kaynaklanmış olabilir.

Tablo 3
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Görüşleri

Görüşler	n	Evet %	Kısmen %	Hayır %
1. Derslerimizde yaptığımız konuşmalar ve kişisel görüşlerimiz nedeniyle yargılanmayız	634	44,6	32,2	23,2
2. Öğretim elemanlarımızın sözleriyle davranışları tutarlı değildir.	635	17,2	37,3	45,5
3. Öğretim elemanlarımız sınıfta kaygılı ve gergin görünürler.	636	5,8	26,1	68,1
4. Öğretim elemanlarımız derse geç gelen arkadaşımıza sert davranır.	636	12,7	49,4	37,9
5. Öğretim elemanlarımız verdiğimiz yanlış yanıtlarda bizi rencide etmez.	638	66,3	25,2	8,5
6. Öğretim elemanlarımız baskıcı, otoriter tavır sergilerler.	640	13,1	45,0	41,9

Tablo 3 (Devamı)

Görüşler	n	Ev %	Kis %	Hay %
7. Öğretim elemanlarımız bizde gördükleri bir hatayı yalnız iken söylerler.	632	14,1	31,2	54,7
8. Öğretim elemanlarımız bizi önemsediklerini gösterirler.	638	25,7	47,8	26,5
9. Öğretim elemanlarımızın bizlerden beklentileri birbirleriyle uyumsuzdur.	633	29,2	37,1	33,6
10. Öğretim elemanlarımız sınıfta bazı öğrencilere ayrıcalıklı davranırlar.	635	17,8	24,7	57,5
11. Öğretim elemanlarımız kendilerini bizim yerimize koyar ve bizi anlarlar.	639	10,2	47,3	42,6
12. Öğretim elemanlarımız sıcak, samimi ve iletişim kurabileceğimiz nitelikte kişilerdir.	639	23,6	59,0	17,4

Tablo 4, öğretim elemanlarının sınıf içi davranışları konusunda yapılan kay kare hesaplamalarından elde edilen sonuçları göstermektedir. Sınıf değişkeni, tüm maddelerde istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Bölüm değişkeni yedi maddede; öğretim durumu ise yalnızca 3 ve 4. maddelerde önemli değişken olmuştur.

Öğretim elemanlarının sözleriyle davranışlarının tutarlı olmadığı, sınıfta kaygılı ve gergin görüldükleri, baskıcı ve otoriter tavır sergiledikleri, öğrencilerden beklentilerinin tutarsız olduğu ve sınıfta bazı öğrencilere ayrıcalıklı davrandıkları yönündeki öğrenci görüşlerinde 3. sınıf öğrencileri lehine fark bulunmuştur. Bu bulgulardan, 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflarla karşılaştırıldığında öğretim elemanlarının bazı davranışlarını genellikle olumsuz algıladıkları ve 3. sınıf öğrencileri ile öğretim elemanlarının iletişiminde bazı güçlükler yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu araştırmanın fakültedeki ders uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan bulgularında da 3. sınıf öğrencileri, öğretim elemanlarının sekiz maddede (6,8,9,11,12,16,17 ve 20 numaralı maddeler) belirtilen ders uygulamalarını genellikle olumsuz değerlendirmişlerdir (Bkz. Tablo 2). Bu araştırmanın birbiriyle tutarlı iki bulgusu göstermektedir ki, 3. sınıf öğrencileri gerek derslerin yürütülmesinden gerekse öğretim elemanlarıyla iletişimlerinden hoşnut değillerdir. Bu olumsuz algılamaya yol açabilecek 3. sınıflara özgü etmenleri ortaya koyabilecek yeni çözümlerin yapılmasına gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Derslerde yaptıkları konuşmalar ve kişisel görüşleri nedeniyle yargılanmamaları, öğretim elemanlarının öğrencileri önemsediklerini göstermeleri, kendilerini öğrencilerin yerine koyarak onları anladıkları ve öğretim elemanlarının sıcak, samimi ve iletişim kurabilecek nitelikte kişiler olduğu yönündeki görüşlerde 4. sınıf öğrencileri lehine fark bulunmuştur. Bu sonuçlar, araştırmanın, fakültedeki ders uygulamalarıyla ilgili olarak 4. sınıf öğrencileri tarafından daha fazla vurgulanan olumlu görüşlere ilişkin bulguları ile tutarlılık göstermektedir (Bkz. Tablo 2).

Özel yetenek ile öğrenci alan programların öğrencileri, öğretim elemanlarının davranışlarına ilişkin olarak genellikle olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç, fakülte'deki ders uygulamalarına ilişkin bulgular ile uyumludur (Bkz. Tablo 2). Özel yetenek alanlarında, diğer bölümlerle karşılaştırıldığında, ders uygulamalarının daha çok bireysel ya da küçük gruplarla yürütülmesi daha olumlu bir öğrenci-öğretim elemanı iletişimini kolaylaştırıyor olabilir.

Tablo 4
Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Kay Kare Değerleri

Görüşler	Bölüm	Sınıf	Öğretim	"Evet" Oranı Yüksek		
				Bölüm	Sınıf	Öğretim
1.Derslerimizde yaptığımız konuşmalar ve kişisel görüşlerimiz nedeniyle yargılanmayız.	18,817*	22,081*	,718	3	1,2,4	
2.Öğretim elemanlarımızın sözleriyle davranışları tutarlı değildir.	1,560	42,480*	3,800		3	
3.Öğretim elemanlarımız sınıfta kaygılı ve gergin görünürler.	4,79	9,861	5,929*		1,3	2
4.Öğretim elemanlarımız derse geç gelen arkadaşımıza sert davranır.	20,560*	35,823*	9,657*	1	3	2
5.Öğretim elemanlarımız verdiğimiz yanlış yanıtlarda bizi rencide etmez.	7,496	16,097*	2,478		1	
6.Öğretim elemanlarımız baskıcı, otoriter tavır sergilerler.	13,842*	29,376*	,945	2	3	
7.Öğretim elemanlarımız bizde gördükleri bir hatayı yalnız iken söylerler.	30,595*	22,323*	5,058	3	2	
8.Öğretim elemanlarımız bizi önemsediklerini gösterirler.	38,387*	16,251*	,647	3	4	
9.Öğretim elemanlarımızın bizlerden beklentileri birbirleriyle uyumsuz.	4,603	21,756*	,078		3	
10.Öğretim elemanlarımız sınıfta bazı öğrencilere ayrıcalıklı davranırlar.	29,159*	25,001*	3,872	1	3	
11.Öğretim elemanlarımız kendilerini bizim yerimize koyar ve bizi anırlar.	33,113*	56,513*	4,688	3	4	
12.Öğretim elemanlarımız sıcak, samimi ve iletişim kurabileceğimiz nitelikte kişilerdir.	55,414*	32,318*	2,037	3	4	

Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü amacı, öğrencilerin öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Tablo 5'te, bu konudaki öğrenci görüşlerini yansıtan betimsel veriler bulunmaktadır. Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin beşte birinin (%20,3) öğretim elemanlarının adil bir değerlendirme yapmadığı görüşünde oldukları görülmektedir. Kısmen seçeneği de dikkate alındığında bu oranının daha da yüksek olduğu görülmektedir. Literatürde değerlendirmenin, öğretimi ve öğretim elemanını değerlendirmede önemli bir değişken olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Ballantyne, Borthwick ve Packer, 2000; Benor ve Leviyof, 1997; Crumbley, Henry ve Kratchman, 2001). Hemşirelik öğrencileriyle yaptıkları çalışmada Benor ve Leviyof (1997), öğrencilerin ideal bir öğretim elemanının sahip olması gerekli nitelikler arasında, ikinci sıraya değerlendirme özelliğini yerleştirdiklerini bulmuşlardır. Crumbley, Henry ve Kratchman (2001) tarafından yapılan çalışmada, benzer bir sonuç elde edilmiştir. Öğrencilere sunulan 18 etmen arasında, adil not verme etmeni öğretimi değerlendirmede en önemli etmen olarak belirlenmiştir. Öğretimin etkililiğinin değerlendirildiği bir diğer çalışmada, öğrenciler öğretim elemanlarının kendilerini en çok öğrencinin öğrenmesinin değerlendirilmesi ve geri bildirim sunma konularında geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir (Ballantyne, Borthwick ve Packer, 2000).

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre, "Evet" seçeneğine "Kısmen" de eklendiğinde, öğretim elemanlarının bazı öğrencileri haksız yere derslerinden bıraktıklarını düşünen deneklerin oranı yarıdan fazla (%53) olmuştur. Ayrıca, her dört denekten birisi, öğretim elemanları tarafından notla tehdit edildiği ve fakültede objektif ölçme ve değerlendirmenin yapılmadığı görüşündedir. Öğrenciler için etkili öğretimin öğelerinden birisinin de demokratik tutumun bir parçası olan "değerlendirmede adil olunması" beklentisi araştırma bulgularıyla ortaya konulmaktadır (Crumbley, Henry ve Kratchman, 2001; Erdem ve Sarıtaş, 2006; Schaeffer, Epting, Zinn ve Buskit, 2003; Smith ve Gorard, 2006; Tata, 1999). Adil olmak yalnızca sınavları kapsamamakta, genel olarak sınıf içinde öğrencilere adil davranmayı da içermektedir (Smith ve Gorard, 2006). Yapılan değerlendirmenin adil olmadığını, hak ettiği not almadığını düşünen öğrenci öğretim elemanına olumsuz bakmakta ve olumsuz değerlendirme yapabilmektedir (Tata, 1999). İnönü üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada da (Özer ve Demirtaş, 2008), benzer biçimde öğrencilerin hemen her programda fakülte öğretim elemanlarını orta düzeyde adil buldukları sonucu elde edilmiştir.

Tablo 5
Öğrencilerin Öğretim Elemanlarının Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Görüşler	n	Evet %	Kısmen %	Hayır %
1. Öğretim elemanlarımız adil bir değerlendirme yaparlar.	634	33,9	45,7	20,3
2. Öğretim elemanlarımızın haksız yere bazı arkadaşlarımızı derslerinden bıraktıkları olur	633	28,4	24,6	46,9
3. Sınavlarda sorulan sorular ezbere dayalı bilgilerimizi ölçer.	640	48,9	41,4	9,7
4. Sınavlarda kasıtlı olarak çok zor sorular sorulur.	639	16,0	41,5	42,6
5. Öğretim elemanlarımız öğrencileri notla tehdit etmezler.	636	42,9	32,1	25,0
6. Fakültemizde objektif ölçme ve değerlendirme yapılmaz.	633	25,8	40,1	34,1

Tablo 6 incelendiğinde, fakülteadaki öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirme uygulamaları konusunda, öğretim durumu yalnızca madde 1’de önemli değişken iken, sınıf düzeyi madde 1 ve 3’te, bölüm değişkeni ise tüm maddelerde önemli bulunmuştur. Madde 5 ve 6’da ise hiçbir değişken istatistiksel açıdan önemli bulunmamıştır. Bu bulgulara bakıldığında, sözel alan öğrencileri, 1. ve 2. sınıflar ve ikinci öğretimde okuyan öğrenciler fakülte öğretim elemanlarını diğer gruplara göre daha adil, demokratik olarak algılamaktadır. Bu bulgunun diğer çalışmalarla da tutarlı olduğu görülmektedir (Neumann ve Neumann, 1985; Özer ve Demirtaş, 2008). Sınıf düzeyi değişkeni bağlamında alan yazında çelişkili bulgular olmakla birlikte, üniversitenin birinci ve ikinci sınıflarına devam eden öğrenciler öğretim elemanlarına ilişkin daha olumlu değerlendirme sunma eğilimindedirler. Bu durum, öğrencilerin üniversitede liseye göre daha özgür, demokratik bir ortam bulduklarını düşünmeleriyle ilişkili olabilir. Öğretimin değerlendirilmesinde bölüm/program değişkeni de değerlendirme sonuçlarında farklılığa neden olabilmektedir. Okudukları bölümü zor, talepkâr olarak algılayan-ki genelde bu bölümler sağlık, fen-matematik ve mühendislik alanları olabilmektedir- öğrenciler daha olumsuz değerlendirmelere sahip olabilmektedir. Yüksek not almakta zorlanan öğrenciler, öğretim elemanlarına ilişkin olumsuz değerlendirmeler yapabilmektedir (Centra, 2003; Felton, Mitchell ve Stinson, 2004; Wachtel, 1998). Bu durum 1., 5. ve 6. maddelere ilişkin bulgularla örtüşmektedir.

Tablo 6
Öğretim Elemanlarının Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Kay Kare Değerleri

Görüşler				"Evet" Oranı Yüksek		
	Bölüm	Sınıf	Öğretim	Bölüm	Sınıf	Öğretim
1.Öğretim elemanlarımız adil bir değerlendirme yaparlar.	6,631	16,123*	8,984*	1	1,2	2
2.Öğretim elemanlarımızın haksız yere bazı arkadaşlarımızı derslerinden	7,872	10,053	3,038	3		
3.Sınavlarda sorulan sorular ezbere dayalı bilgilerimizi ölçer.	31,431 *	15,315*	1,186	3	1,3	
4.Sınavlarda kasıtlı olarak çok zor sorular sorulur.	23,868*	7,242	2,820	1		
5.Öğretim elemanlarımız öğrencileri notla tehdit etmezler.	9,356	11,562	2,292	1		
6.Fakültemizde objektif ölçme ve değerlendirme yapılmaz.	1,591	12,494	4,260	2		

Öğretim Elemanının Bazı Sınıf İçi Davranışlarına İlişkin Öğrenci Tercihleri

Araştırmanın dördüncü amacı, öğrencilerin öğretim elemanının bazı davranışlarına ilişkin tercihlerini saptamaktır. Bu amaçla, deneklere "öğretim üyesi ben olsam" giriş cümlesini tamamlayan 10 ifade verilmiş ve bunları "Evet" ya da "Hayır" seçenekleriyle yanıtlamaları istenmişti. Tablo 7 araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerini yansıtmaktadır.

Denekler, en yüksek oranla (%81,4) "Üç saati aşan dersleri haftanın iki ayrı gününe bölerek veririm" ifadesine katılmışlardır. Bunu, yüzde 80,6 ile "Derste konuşmak istemeyen öğrenciyi zorlamam" ifadesi izlemektedir. Dört denekten üçü, öğretim elemanı kendisi olsa üç saatlik dersleri tek ara ve iki oturum halinde yapacak; bir günün programına altı saatte fazla ders koymayacak ve derste dışarı çıkmak isteyen öğrenciyi izin verecektir. Deneklerin yarısından fazlası, iki saatlik derslerin tek blok halinde işlenmesini onaylamaktadır. Ayrıca derste hiç devamsızlık yapmayan öğrencilere fazla not vermeyecek ve öğrenciyi sadece iki saatlik bir ders için fakülteye getirmeyecektir. On denekten dördü geç gelen öğrenciyi derse almayacak, dördte bir oranında denek de derslerini yoklama yapmadan yürütecektir. Bu bulgular, öğretim elemanlarına derslerini yürütürken dikkate almaları gereken önemli ipuçları vermektedir.

Tablo 7
Öğrencilerin Kendilerini Öğretim Elemanının Yerine Koyarak Belirttikleri Tercihleri

Öğretim Elemanı Ben Olsam:	n	Evet%	Hayır%
1.İki saatlik dersleri tek blok halinde işlerim.	637	54,3	45,7
2.Üç saatlik dersleri tek ara ve iki oturum halinde yaparım.	637	77,2	22,8
3.Üç saati aşan dersleri haftanın iki ayrı gününe bölerek veririm.	636	81,4	18,6
4.Bir günün programına altı saatten fazla ders koymam.	639	75,4	24,6
5.Geç gelen öğrenciyi derse almam.	639	41,5	58,5
6.Derste konuşmak istemeyen öğrenciyi zorlamam.	640	80,6	19,4
7.Derste dışarı çıkmak isteyen öğrenciyi izin veririm.	639	75,9	24,1
8.Derslerimi yoklama yapmadan yürütürüm.	638	26,8	73,2
9.Öğrencimin sadece iki saatlik bir ders için fakülteye gelmesini istemem.	639	44,0	56,0
10.Derste hiç devamsızlık yapmayan öğrencilere fazla not veririm.	639	49,0	51,0

Tablo 8, deneklerin öğretim elemanının bazı davranışlarına ilişkin kendi tercihleri konusunda yapılan kay kare hesaplamalarından elde edilen sonuçları göstermektedir. Bölüm, altı madde ile en fazla sayıda istatistiksel anlamlılık bulunan değişken olurken, bunu beş madde ile sınıf düzeyi izlemiştir. Öğretim durumunun ise yalnızca bir maddesi istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.

Tablo 8
Deneklerin Kendilerini Öğretim Elemanının Yerine Koyarak Belirttikleri Tercihlere İlişkin Kay Kare Değerleri

Görüşler				"Evet" Oranı Yüksek		
	Bölüm	Sınıf	Öğretim	Bölüm	Sınıf	Öğretim
1.İki saatlik dersleri tek blok halinde işlerim.	11,138*	5,787	2,587	2		
2.Üç saatlik dersleri tek ara ve iki oturum halinde yaparım.	7,057*	7,150	0,011	2		
3.Üç saati aşan dersleri haftanın iki ayrı gününe bölerek veririm.	13,412*	17,946*	1,847	2	3	
4.Bir günün programına altı saatten fazla ders koymam.	15,255*	12,369*	0,006	3	4	
5.Geç gelen öğrenciyi derse almam.	13,313*	3,550	10,246*	3	1	
6.Derste konuşmak istemeyen öğrenciyi zorlamam.	1,892	3,750	0,195			

Tablo 8 (Devamı)

Görüşler	“Evet” Oranı Yüksek					
	Bölüm	Sınıf	Öğretim	Bölüm	Sınıf	Öğretim
7.Derste dışarı çıkmak isteyen öğrenciye izin veririm.	1,008	5,541	0,083			
8.Derslerimi yoklama yapmadan yürütürüm.	3,907	10,553*	0,204	3		
9.Öğrencimin sadece iki saatlik bir ders için fakülteye gelmesini istemem.	12,335*	10,440*	1,702	2	1,2	
10.Derste hiç devamsızlık yapmayan öğrencilere fazla not veririm.	1,746	33,131*	0,347		1	

Madde 5’te anlamlı farklılık gözlenen öğretim durumunda, normal öğretim öğrencilerinin “Evet” oranı ikinci öğretim öğrencilerinden daha yüksektir. Bölüm değişkeninde, Madde 4 ve 5’te özel yetenek alanından elde edilen “Evet” oranı yüksek iken, diğerlerinde Fen-Matematik alanının yüksek orana sahip olduğu gözlenmiştir. Madde 3 ve 8’de üçüncü, Madde 4’te dördüncü, Madde 10’da birinci sınıf öğrencileri daha fazla “Evet” seçeneğine yönelmişlerdir. Madde 9’da ise birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin “Evet” yanıtları üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden istatistiksel açıdan daha fazladır.

Madde 6 ve 7’de, hiçbir değişkenin önemli bulunmaması da ilginç bir bulgudur. Denekler, demografik özelliklerine bakılmaksızın benzer görüşlere sahiptir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu, öğretim elemanı kendisi olsaydı, derste konuşmak istemeyen öğrenciyi zorlamayacak ve dışarı çıkmak isteyen öğrenciye izin verecekti. Öğrencilerin derste iken dışarı çıkma gereksinimi anlaşılabilir bir durumdur. Öğrenci merkezli eğitimin gerekliliğine inanması beklenen öğretmen adaylarının, derste konuşmak istemeyeni niçin zorlamayacaklarının araştırılması yararlı olacaktır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin fakültedeki öğretim elemanlarının ders uygulamaları, sınıf içi davranışları ve ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin algılarına göre öğretim elemanlarının ders uygulamalarında genellikle alanında donanımlı olma, dersine önem verme, derse zamanında girme, derste cep telefonu kullanmama, uygulamalı derslerde uygulama yaptırma, dersi kürsüde oturmadan anlatma gibi kendilerinden

beklenen “geleneksel” öğretmen rolünü yerine getirdiklerini göstermektedir. Yine, öğrencilerin algılarına göre öğretim elemanları dersleri yürütürken, genellikle ilgi çekici etkinliklere yer vermeme, not tutturma, öğrencileri derse hazırlıklı gelmeye özendirilmeme gibi öğrenme-öğretme sürecinde etkili olmayan uygulamalara ağırlık vermektedirler.

Fakülteedeki öğretim elemanlarının ders uygulamalarına ilişkin olarak birinci öğretim öğrencileri daha olumsuz görüşler bildirirken, özel yetenekle öğrenci alan bölümlerin öğrencileri ders uygulamaları ve öğretim elemanlarının davranışlarına ilişkin olarak genellikle daha olumlu değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının davranışları ve ders uygulamalarına ilişkin olarak 4. sınıf öğrencileri daha olumlu görüşler bildirirken, aynı konularda 3. sınıf öğrencileri genellikle daha olumsuz algılamalara sahiptirler.

Araştırmanın, öğretim elemanlarının sınıf içi davranışlarına ilişkin öğrenci görüşlerini yansıtan bulguları, öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişimlerinde yeterince sıcak, samimi ve empatik olmadıkları ve demokratik tutumları daha az sergiledikleri izlenimi vermektedir. Ayrıca, öğrenciler öğretim elemanlarının yaptıkları ölçme ve değerlendirmenin adil ve objektif olduğu yönünde “güçlü bir kanaate” sahip değillerdir. Öğretmen yetiştiren bir fakültenin öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının yarıya yakınının demokratik tutuma sahip olmadığına dair bir görüşe sahip olması oldukça düşündürücü bir bulgudur.

Öğrencilerin “öğretim elemanı ben olsam” giriş cümlesi ile başlayan ve derslerin zamanlamasını yansıtan ifadelerle (üç saatlik dersleri tek ara ve iki oturum halinde yaparım, üç saati aşan dersleri haftanın iki ayrı gününe bölerek veririm, bir günün programına altı saatten fazla ders koymam) genellikle yüksek oranda katılmışlardır. Öğrencilerin derslerdeki özel tercihlerini yansıtan ifadelerle (geç gelen öğrenciyi derse almam, derste konuşmak istemeyen öğrenciyi zorlamam, derste dışarı çıkmak isteyen öğrenciye izin veririm, öğrencimin sadece iki saatlik bir ders için fakülteye gelmesini istemem vb.) katılma oranları ise yarı yarıya gerçekleşmiştir. Öğrencilerin “öğretim elemanı olsalardı” derslerde daha çok kendi tercihlerine öncelik veren ve yaşamlarını kolaylaştıran uygulamaları sergileyebilecekleri izlenimi vermeleri, öğrencilerin öğretimi ve öğretim elemanlarını değerlendirmede yeterince objektif olamayacaklarına ilişkin görüşleri doğrular niteliktedir. Her ne kadar öğrencilerin değerlendirmelerinde bir objektiflik sınırlılığı olsa da, öğretimin ve öğretim elemanlarının “öğrenci gözüyle” nasıl algılandığının bilinmesi, üniversitelerdeki öğretimin kalitesini arttırmada şüphesiz önemli bir geri bildirim sağlayacaktır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, öğretimin ve öğretim elemanlarının değerlendirilmesi çalışmalarından elde edilen sonuçların bir şekilde işleyişe yansıtılması gerekmektedir. Bir çalışmada elde edilen bulguda görüldüğü üzere (Collins, 2002), bu gerçekleşmediğinde veya öğrenci bunu somut olarak göremediğinde, değerlendirme çalışmasına yeterince önem yüklenmemektedir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ışığında şu öneriler sunulabilir:

1. Bu araştırmada öğretim elemanlarının ders uygulamaları ve sınıf içi davranışlarına ilişkin olarak özellikle 3. sınıflar öğrencilerinin daha olumsuz görüş bildirdikleri dikkate alınarak 3. sınıflarda bu farklılığa neden olabilecek etmenleri inceleyecek yeni çalışmalar yapılabilir.
2. Ders programlarının hazırlanmasında ve yürütülmesinde, öğrencilerin yüksek oranda katıldıkları “üç saatlik dersleri tek ara ve iki oturum halinde yapma, üç saati aşan dersleri haftanın iki ayrı gününe bölerek verme, bir günün programına altı saatten fazla ders koymama” gibi düzenlemeler yapılabilir.
3. Her bir öğretim elemanının ders uygulamalarının ve sınıf içi davranışlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar öğretim elemanına geri bildirim olarak verilebilir. Böylece, öğretim elemanları elde edilen sonuçları dikkate alarak öğretim etkinliklerini düzenleme ve öğrencilerle iletişimini gözden geçirme konusunda güdülenebilir.
4. Üniversitelerde öğretim kalitesinin artırılması yönünde sürekli ve sistematik bir değerlendirme süreci yürütülmeli ve öğrenci görüşleri de bu değerlendirme sürecinde dikkate alınmalıdır.
5. Her bir öğretim elemanının ders uygulamalarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar öğretim elemanına geri bildirim olarak verilebilir.
6. Üniversitelerde öğretim elemanlarının öğrencilerle daha etkili iletişim kurmalarına katkı sağlayabilecek iletişim seminerleri ile sınıf yönetimi becerileri ve etkili öğrenme-öğretme yöntemlerinin derslerde uygulanmasına ilişkin seminerler düzenlenebilir.
7. Üniversitelerde öğretimin niteliğini yükseltmek ve öğretim elemanlarının çalışmalarını desteklemek üzere bazı ülkelerde örnekleri görülen Mükemmellik Merkezleri (Teaching Excellence) oluşturulması düşünülebilir.
8. Öğretim elemanlarının sınıf içi davranışları ve ders uygulamalarına dair yurt içi araştırmaların sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu konuda yapılacak farklı değişkenlerin ele alındığı (ör. özel ve devlet üniversitelerinin karşılaştırılması veya farklı fakültelerin öğrencilerinin görüşlerinin karşılaştırılması, öğretim elemanlarının da görüşlerine yer verilmesi gibi) yeni çalışmalar konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR/REFERENCES

- Ballantyne, R., Borthwick, J. ve Packer, J. (2000). Beyond evaluation of teaching: Identifying and addressing academic staff development needs. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 25(3), 221-236.
- Benor, D. E. ve Leviyof, I. (1997). The development of students' perceptions of effective teaching: The ideal, best and poorest clinical teachers in nursing. *Journal of Nursing Education*, 36(5), 206-211.
- Centra, J. A. (2003). Will teachers receive higher student evaluations by giving higher grades and less course work? *Research in Higher Education*, 44(5), 495-518.
- Collins, A. B. (2002). Üniversite öğrencileri öğretim elemanlarının başarısını değerlendirebilir mi? İkilemler ve problemler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 81-91.
- Crumbley, L., Henry, B. K. ve Kratchman, S. H. (2001). Students' perceptions of the evaluating of college teaching. *Quality Assurance in Education*, 9(4), 197-207.
- Demirtaş, H. (Temmuz, 2004). Demokratik sınıf yönetimi ve üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarının sınıf içi tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özetleri Kitabı*, s. 33-34, İnönü Üniversitesi-Malatya.
- Erdem A. ve Sarıtaş, E. (2006). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarının davranışlarının demokratikliğine ilişkin algıları (PAÜ örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 525-538.
- Felton, J., Mitchell, J. ve Stinson, M. (2004). Web-based student evaluations of professors: the relations between perceived quality, easiness and sexiness. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(1), 91-108.
- Germain, M. ve Scandura, T. A. (2005). Grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. *Journal of Instructional Psychology*, 32, 58-67.
- Howell, A. J. ve Symbaluk, D. G. (2001). Published students ratings of instruction: Revealing and reconciling the views of students and faculty. *Journal of Educational Psychology*, 93, 790-796.
- Marsh, H. W. (1984). Students' evaluations of university teaching: Dimensionality, reliability, validity, potential biases, and utility. *Journal of Educational Psychology*, 76, 707-754.
- Memişoğlu, S. P. (2005). Sınıf ortamında istenmeyen davranışlara yol açan öğretmen davranışları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 30(323), 32-39.
- Murat, M., Aslantaş, H. İ. ve Özgan, H. (2006). Öğretim elemanlarının sınıf içi eğitim-öğretim etkinlikleri açısından değerlendirilmesi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 263-278.

- Murat, M., Özgan, H. ve Aslantaş, H. İ. (2005). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının empatik tutumlarına ilişkin algıları ile ders başarıları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim*, 168. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-arslantas.htm> 09.06.07'de alındı.
- Neumann, L. ve Neumann, Y. (1985). Determinants of students' instructional evaluation: A comparison of four levels of academic areas. *Journal of Educational Research*, 78(3), 152-158
- Özer, N. ve Demirtaş, H. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte'deki öğrenme ortamına ilişkin adalet algıları. *Yayınlanmamış araştırma raporu*.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O. ve Serin, U. (2004). Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 29(311), 16-27.
- Schaeffer, G., Epting, K., Zinn, T. ve Buskit, W. (2003). Student and faculty perceptions of effective teaching: A successful replication. *Faculty Forum*, 30(2), 133-136
- Schlenker, D. E. ve McKinnon, N. C. (1994). *Assessing faculty performance using the student evaluation of instruction*. Atlantic Baptist College. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 371667). <http://eric.ed.gov> 04.06.07'de alındı.
- Smith, E. ve Gorard, S. (2006). Pupils' views on equity in schools. *Compare*, 36(1), 41-56
- Tata, J. (1999). Grade distributions, grading procedures, and students' evaluations of instructors: A justice perspective. *The Journal of Psychology*, 133(3), 263-271
- Wachtel, H. K. (1998). Student evaluation of college teaching effectiveness: a brief review. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 23(2), 191-211
- Wright, R. E. (2006). Student evaluations of faculty: Concerns raised in the literature, and possible solutions. *College Student Journal*, 40 (2), 417-422.
- Yalçınkaya, M. (2002). Öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmesi araştırması: Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi örneği. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 105-118.
- Yeşiltaş, M. ve Öztürk, Y. (2000). Öğretim elemanlarının ders vermelerindeki başarılarının değerlendirilmesi sisteminin Türk kamu üniversitelerinde uygulanabilirliği üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 156-165.

YÖK (2000). *Öğrencilerin eğitimi değerlendirme raporu*.
http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/egitimdeger/egitimdeger.html#_edn1 12.06.07'de alındı.

Yüksel, S. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretme-öğrenme süreçlerine yönelik direnç davranışları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 341-354.

İletişim/Correspondence:

Mualla AKSU
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE Anabilim Dalı,
Dumlupınar Bulvarı 07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE
E-mail: muallaaksu@akdeniz.edu.tr
Tel/Phone: (242) 226 19 50-52 Dâhili/External: 2104

Asım Çivitci
Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, RPD Anabilim Dalı,
Kınıklı Kampüsü 20020
Denizli/TÜRKİYE
E-mail: acivitci@pau.edu.tr
Tel/Phone: (258) 296 10 55

Baki Duy
İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, RPD Anabilim Dalı,
Elazığ Yolu 15. km, 44280
Malatya/TÜRKİYE
E-mail: bduy@inonu.edu.tr
Tel: (422) 341 00 10 Dâhili/External: 4420